

Høringsuttalelse fra Sør-Trøndelag Nei Til EU

Til Europautredningen.

Vi ber om at stortingsmeldingen tar opp alternativer til EØS-avtalen. Vi er klar over at dette ikke lå i mandatet, men etter vår mening er en debatt om EØS-avtalen meningsløs dersom det ikke samtidig legges fram mulige alternativer. Slik er det i behandling av alle andre politiske saker, hvorfor ikke da EØS-avtalen? Spesielt når Europautredningen bryter sitt eget mandat og fremmer sitt alternativ: EØS XL. Det er tilfeldigvis det samme som EU forbereder. Kritikken mot EØS-avtalen er at den er blitt for omfattende og at direktiv og forordninger innføres i norsk lov sjøl om de er så omstridt at de aldri ville blitt vedtatt, ja ikke en gang foreslått, i Stortinget om de ikke kom fra EU.

Europautredningens svar er at EØS-avtalen skal bli enda mer omfattende og innføring i norsk lov skal bli enda mer automatisk. Uten å se på andre alternativer overhode. Vi mener debatten ville være tjent med om regjeringen i Stortingsmeldingen tok for seg de alternativer som er utredet i prosjektet "Alternativer til dagens EØS-avtale." Dette ville vist en åpen holdning og ønske om debatt.

Slik fremstår utredningen på mange måter som propaganda for en nærmere norsk tilknytning til EU. Ikke bare gjennom den rosemalning som gis av nåværende EØS-avtale, men ved å foreslå en utvidelse av den samme avtale. Det vil medføre at en nærmer seg et reelt medlemskap og på den måte setter til side resultatet av to folkeavstemninger. En slik form for utredning av en avtale, som i dag skaper mange vansker i det norske demokrati, gir ingen tillit som grunnlag for en nødvendig og meningsfull debatt i Norge om vårt forhold til EU. Spørsmål som opptar folk på en helt annen måte enn i 1992 da det enkle "markedsadgang" ble benyttet som det eneste argument. En utvikling som gir god grunn for å stille spørsmålet - på saklig grunnlag - om vi ble lurt inn i en avtale vi ikke visste hva innebar.

Sør-Trøndelag Nei til EU har vært spesielt opptatt av EØS-avtalens forhold til Grunnloven. Europautredningen drøfter dette inngående og konkluderer med at forholdet er vanskelig, men at EØS-avtalen er innenfor grunnlovens grenser.

Vi er spesielt skeptisk til denne konklusjon når det gjelder forholdet mellom EU-domstolen, EFTA-domstolen og norske domstoler. Utredningen slår fast at norsk rett ikke kan underlegges EU uten å bryte med grunnloven. Derfor er det i avtalen uttrykkelig bestemt at det er bare rettsavgjørelser før 1.1.1994 som er bindende. Likevel ser vi at EFTA-domstolen uten unntak følger EU-domstolen. Og utredningen sier at "EFTA-domstolen legges til grunn av nasjonale domstoler og dersom de ikke skulle gjøre det betyr det at Norge bryter avtalen." Det grunnleggende spørsmål her er hvor langt en kan gå i å lage formelle konstruksjoner med skinn av sjølstendighet, der målet og praksis er at sjølstendighet er fjernet og avgjørelser overlatt EU. Etter vår mening er dette spørsmålet dårlig drøftet i europautredningen. I prinsippet kan all norsk sjølstendighet fjernes med slike formelle konstruksjoner dersom en følger Europautredningens logikk.

Grunnlovens kap. D. viser den uavhengige og overordnede stilling norske domstoler har på sitt område. §86 fastslår at Høyesterett dømmer i siste instans. Når EØS-avtalen utvikler situasjoner, hvor det er blitt slik norske domstoler må henvende seg til instanser utenfor den norske rettssystem for å få uttalelser som skal legges til

grunn for den norske domstols beslutning, er dette både forfatningsstridig og i sterk strid med folks rettsoppfatning. Intet forhold gir et klarere eksempel på at de grunnleggende og viktige sider av EØS-avtalen er i strid med Grunnlovens § 93. Dette forhold, som kanskje er det mest fundamentale spørsmål i vurderingen av EØS-avtalen, ser ikke ut til å interessere flertallet i utredningen. Den samme avvisende holdning preger også utredningen når det gjelder det meget betydelige folkeflertallets mening om Norges forhold til EU gjennom flere år, og som i den siste tid har vist samme tendens for EØS-avtalens vedkommende

Sør-Trøndelag Nei til EU mener utredningen undervurderer den trusselen EØS-avtalen innebærer for norsk arbeidsliv.

Det sentrale spørsmål er om vi over tid kan opprettholde og håndheve tariffavtalen. Selve grunnlaget for fagbevegelsen er at den gjennom kollektive, landsomfattende tariffavtaler sørger for at arbeidstakere ikke kan underby hverandre. Dette er sjølsagt en stor utfordring når det innføres et felles arbeidsmarked og et felles tjenestemarked mellom land der forskjell i lønnsnivå kan være fra en til ti.

Da EØS-avtalen ble innført var lov om allmenngjøring det viktigste tiltak for å møte denne utfordring og en absolutt forutsetning for LO for å godta avtalen. Det var en forutsetning at dette ikke skulle være en ren minstelønnslov, men at så store deler av tariffavtalene kunne lovfestes slik at det ikke ble konkurranse basert på dårligere lønns og arbeidsvilkår.

Nå ser vi at EU setter sterke begrensinger på hva som kan vedtas. EU-domstolen har omgjort Utstasjoneringsdirektivet fra et minimumsdirektiv til et maksimumsdirektiv, der kun lønn, overtid, arbeidstid og ferie kan allmenngjøres. I sitt råd til lagmannsretten i Verftssaken sier EFTA-domstolen at reise, diett og opphold ikke kan allmenngjøres. Dette åpner for at arbeidsgivere kan operere med høy lønn på papiret, men trekke så mye for reise, diett og opphold at det i virkeligheten er ren sosial dumping.

På samme vis ser vi at pensjon verken kan allmenngjøres eller tas inn i norsk lov når likebehandling mellom innleide og fast ansatte skal lovfestes. Eller når ILO 94 innføres ved anbud og oppdrag i offentlig virksomhet. Pensjonsomkostningene i offentlig sektor og i de gode ytelsesbaserte ordningene i privat sektor ligger på 15 % av lønn. Det betyr at det er fritt fram for å konkurrere med dårlig pensjon som våpen når anbud skal vinnes. Og når en ikke engang kan lovfeste betaling mellom oppdrag i utleiefirma, så gis de et konkurransefortrinn på bekostning av sine ansatte som borger for mer innleie, færre faste ansatte.

Det strides om Arbeidsmiljølovens og tariffavtalens begrensinger i bruk av innleie vil overleve etter innføring av EUs vikarbyrådirektiv i norsk lov. Men det prinsipielle er at denne avgjørelsen flyttes fra Stortinget til EU/EFTA-domstolen. Og uavhengig av dette er innføring av direktivet en legalisering av utleiebransjen som vil fortrenge faste ansettelser. Faste ansettelser, et arbeidsfellesskap som kan danne fagforening og få forhandlingsrett med den arbeidsgiver som bestemmer hverdagen, er den andre hovedpilar i fagbevegelsen.

Det grunnleggende spørsmål som Europautredningen ikke svarer på om fagbevegelsen kan leve med denne begrensning av allmenngjøring til rene

minimumsvilkår og legalisering av innleie. Eller om dette vil føre til at også Norge går inn i den nedadgående spiral som vi ser i EU-land etter EU-land.

Vi håper Stortingsmeldingen vil drøfte dette kardinalspørsmålet inngående.

Sør-Trøndelag Nei Til EU har arbeidet inngående med EUs forsknings og utdanningspolitikk over flere år. Etter vår mening svarer ikke utredningen på noen viktige spørsmål.

En større og større del av norske forskningsmidler kanaliseres nå gjennom EU. En ting er at vi får mindre igjen enn vi skyter inn, men hovedspørsmålet er hvordan dette påvirker norsk forskning. Er Norge tjent med at EU i praksis bestemmer hvilken forskning det skal satses på? Norge har sin egen historie, sin egen kultur og tradisjoner, en velferdsstat forskjellig fra de fleste EU-land og en svært forskjellig næringsstruktur. Har EU og Norge samme interesser i hvilken forskning det skal satses eller ikke satses på? Spesielt når dette systemet er så byråkratisk at store ressurser brukes på å lage søknader og små forskningsmiljø taper allerede her.

Det andre spørsmålet er gratis utdanning på i universitets og høyskolenivå. I EU-land etter EU-land økes nå skolepengene kraftig. Dette fører til en økt interesse for studier i Norge der det fortsatt er gratis og forholdene legges til rette for utenlandske studenter. EØS-avtalen gjør det umulig å innføre ordninger som begrenser studenter fra EU-land. Kan Norge i lengden opprettholde gratis utdanning? Vil dette gå ut over tilbudet til studenter fra land utenfor EØS der Norge kan sette begrensinger?

Når forskning nevnes, kan det være grunn til å vise til den forskning som skulle være basis for utredningens eget arbeid. Premisset var at den skulle være forskningsbasert. Denne forskning skulle vise at vi må ha avtalen for å sikre markedsadgangen for våre varer. Det foreligger intet som kan betegnes forskning som kan belegge denne påstand. Det som legges til grunn blir en slags "avansert" utslag av synsing som ikke er noe annet enn flertallets politiske preferanser. Et slikt forsøk på å tilsløre mangelen på klar og entydig kunnskap er kanskje den sterkeste faktor som medfører en mangel nødvendig tillit til utredningens konklusjoner.

Vi håper regjeringen vil ta med våre innspill i arbeidet med stortingsmeldingen.

Vennlig hilsen

Nei til EU i Sør-Trøndelag

Steinar Nygaard, leder

Arne Byrkjeflot, fylkessekretær.